

**Historisk Avhandling,
om
Almare Stäk
genom
Utdrag af en Disputation,
hållen
i Uppsala d XV. December 1750.**

**af
OLAUS ER. BERG.
Med Mera i Samma Ämne.**

Innehållet

1. Afhandling om Almare Stäke.	Pag. 1. (2)
2. Trenne Stadsfästelse-Bref derå.	" 32. (9)
3. Berättelse derom utur Sviogothia Munita.	" 37. (11)
(Fotnoterna ligger sist)	(12)

Avhandlingen ingår i UKF:s databas med handlingar rörande Almarestäket. Den byggdes upp under 1980-talet. Utskriften är daterad 1990-01-01. Förutom det som är sökbart inom databasen, finns åtskilliga handlingar i enskilda filer. Vissa delar är utlagda på hemsidan.

Bergs avhandling är i original på latin och finns i gårdsarkivet. Här återges den i svensk översättning från en praktfull handskrift (mycket lättläst 1800-tals handstil) Häftet är prytt med ett kopparstick föreställande Göran Göransson Gyllenstierna (samma som Svenskt biografiskt handlexikon) 1632-1686. En påskrift anger att det är presidenten i Reduktionskollegiet, vilket stämmer med handboken. Märkligt att han är förknippad med handlingen eftersom han dog före dess tillkomst.

Börje Sandén 2007-03-13

1. Afhandling om Almare Stäke.

Innan man afhandlar det Namnkuninge Almare Stäkes upkomst, belägenhet och öden, torde först vara angelägit att undersöka, hvarifrån det fått sitt Namn.

Palmskiöld berättar, det Stäket fordom kallades AlmenStäk, hvilket äfven Matthias Martini bekräftar, då han i följande Vers omtalar det af Estherne förstörda Sigtuna och den mördade Ärke Biskop Johan:

Sigtoniae muros vastavit funditus Estho.

Hoc aevo, Upsaliae Praesul truncatur in illo.

Cui nomen quondam fuit Almenstechius agro.

Då Almer, Almar och äfven Almarna, kunde betyda detsamma som Almen och Alman, och ordet Stäk deremot tydligen på gamla Språket betydde en förbilöpande Flod, eller et trångt Sund, synes man ej mycket vika från sannolikheten, då man påstår at det namnet Almar Stäk blivit gifvit åt Slottet, emedan stora Segelleden, gick rätt der förbi, vid hvilken förutan flere fordom namnkunnige Städer äfven Upsala och Sigtuna Slott lågo.

Med icke mindre skäl kan man härleda ordet Almar ifrån de gamla orden Mar Mer, som betydde haf och Sjölägenhet, och Al, Ali eller Ala, äfven enligt Palmskiöld betydde Vatten.

(a). Om således denna Namnets uprinnelse är riktig, betyder Almar et ställe omgifvit af vatten, och orsaken til detta Slottets benämmande är tagen efter dels belägenhet; Så framt man icke snarare bör härleda ordet All ifrån detta Ställets tiltagande Magt och dels förstärkande. Andra återigen tro att ordet Stäk, som liknar Engelska ordet Stocke, skulle hafva samma betydelse och beteckna att Stället var belägit innom, Fädernelandets Gränsor. De samma på stå äfven, at Stegeborg i Småland och Stegeborg i Östergöthland fordom kallats Stäkaholm och Stäkeborg. Uti Wermdö församling vid Bo Capell synes Baggar eller Herre Stäk **(b)** hvilket kallas för Södra Stäket, til skillnad från Almar Stäk, som äfven kallas det Norra. Icke långt ifrån det förra är et annat ställe belägit som kallas Ale Stäk. Men på det icke Almar Stäk må förblandas med dessa eller andra Ställen af samma Namn skall detta sednare litet beskrifvas.

Det är en af Mälaren kringfluten Ö, belägen i Upland, Bro Härad **(c)** och Näs Socken, 3 Mil från Stockholm, omkring 5 från Upsala, 1/4 Mil Bred och 1/2 Mil Lång. Tvänne Sund skilja denna ifrån fasta Landet, af hvilka det som ligger i Öster är bredast och Segelled emellan Stockholm och Uppsala; Landvägen åter, sedan man passerat en Bro, går ifrån Stockholm til Vestmanland, och ifrån denna delen af Ön, synes lämningar af det gamla Slottet; väl icke mycket stora i sanning, men tillräckliga att bevittna dess fordna Glans. Det andra som ligger i Vester är mycket smalare och kallas af agtning för det Stora; Lilla Stäket, Bak Stäket, äfven Ryss Stäket, hvartil vi längre fram skola upgifva orsaken. Omgifven af dessa gränsor, har denna Ön, genom sjelfva Naturen alt, som tjenar Innevånarne icke allenast til föda och kläder, utan äfven til bekvämligheter och nöjen, den bästa Åker och den bördigaste Jordmån visa sig öfver alt, och för den som är road af Jagt eller Fiske är dertill det yppersta tilfälle. Dessutom lämnar den svallande Sjön, de både Dag och Natt förbiseglade Sjöfarande, samt en mängd af vackra Sångfoglar et vackert intryck. hos Åskådaren. Man bör äfven omtala de Landtgårdar, som liksom instänga denna Ö, och mycket bidraga til dess behag.

Ibland dessa ådrager sig, den på sjelfva Ön belägna Stäkes-Gård, där äfven lämningar synes efter Almar Stäks Slott, först Resandes upmärksmhet. Sedan komma Ekhammar, Aspvik och

Linersnäs i Näs, Granhammar och Örnäs i Ryd samt Kallhäll och Görväln i Jerfella Sochnar. Att denna Ö varit bebodd i gamla tider bevittna af tvenne gamla Runnstenar, af hvilka den ena, som står vid stora Landsvägen midt på Ön, är mycket ordentligt afritad af Dom Prosten Olof Celsius 1728. På denna läses:

Huli lit stain hkua auk dairl. Astir Krok brodur senal.
(en senare kommentar angå. Flyttningen av stenen finns i marignalen)

Den andra som är inskuren i Hälleberget vid Lilla Stäket, är så mycket märkvärdigare som den bevittnar, att Stäkes Invånare företagit Tåg til det Heliga Jerusalem. Inscription som finnes bland Noterna til Hervora Sagan, är sålunda:

Iskirun hardir totir lit risti runar ati sik sialf, hun vil austr fara auk ut til Jursala. Iair risti runir.

Backarne åt Norra Sidan af Ön, äro beväxte med Skog, och då den icke mindskar fruktbarheten af de deremellan liggande ängar och åkrar, utan tvärtom befrämjar den, bör det icke förefalla någon underligt, att denna Egendom, förr varit underlagd Upsala Ärke Säte som den mäst fruktbarande och rikaste Som Biskoparne brukade att sjelf gifva beskydd åt sina Besittningar, hafva de i synnerhet tyckt om detta Ställe, hvars belägenhet var så tjenlig at befästa deras herravälde och til upbyggande af et Slott; Också hafva de satt sig up emot Provincernes Styrelsemän och sjelfva Konungarne.

Det är afgjort af flere, att i gamla tider på Stäkes Ö, någon Fästning varit anlagd, att motstå och tillbaka drifva anfall af främmande Folk, hvilka likasom Sjørövare, kommande genom Mälaren tilfogade mycken, Skada åt Städerna och Landet därikring. Att afgjöra, då den blifvit anlagd är svårt, i anseende till att äldre Skribenter, så mycket man känner, icke upgifva dess ålder; likväl skola vi lämna åt Läsaren hvad man gissningsvis härom kan veta. Det man har ansedt för någorlunda afgjort, är att då det gamla Forn Sigtuna anlagdt af Oden, förstördes af Norrska Konungen Olaf Crassus, et annat upväxt i dess ställe, och att Stäkes Slott skolat tjenat til beskydd åt den nyss upbygde Staden, omtalar ibland andra Biskop Wallin i sin Afhandling om Sigtuna; där han tillägger:

"Må jag omtala det förträffeliga Stäkes Slott, som ligger En mil härifrån, hvars belägenhet och Konsten satt i stånd att befästa denna Hufvud Stad"

Biskop Rhyzelius omtalar; att i Olof Skottkonungs tid, och sedan i XII-te Seculo, då 2-ne Familier alternerade om Trohnen, äfven då främmande Personer kommo til väldet, många Fästningar blifvit anlagde. Dessutom vittnar historien, att fästningar som voro märkvärdiga af deras Byggnad funnos redan före denna tiden. Att man redan före Olof Skottkonungs tid måst uthärda anfall af dolda Fiender och Sjørövare, och at det blef desto nödvändigare, att hvar ock en skyddade sig sjelf genom uppsättande af Murar och Vallar, derpå hafver vi många bedröfliga Exempel; Det kan vara nog at anföra ett, som somliga föra til V-te andra till VII-de Seclet, då den namnkunnige Prinsen Sölvo Juthe sedan han inbrändt Konung Östan på Lofön i Mälaren, tågade til Sigtuna, där han efter 11 dagars belägring, sluteligen tog den Kongliga Spiran. Man skulle äfven kunna anse för mycken oförsigtighet och vårdslöshet, att, om äfven dessa Fiender icke funnits, lämna Sigtuna, som var en betydande Stad utan någon förskansning, i synnerhet då Ställets belägenhet därtill gaf så ypperligt tilfälle. Härtill kommer att ordet Tuna på gamla Språket, äfven betydde, ett med Stängsel och grafvar omgifvit Ställe. Johan Messenius berättar äfven att Oden hadebygdt sin Stad efter de gamla Troja, som var mycket väl befäst, och Biskop Rhyzelius anser äfven Sigtuna för att varit förskansat både til

Lands och Vatten; Att Stäket varit ett af dessa Förskansningar, öfvertygas man lätt af Ställets Art och Natur. Vår mening stadfästes äfven af Hadorph, då han upgifver Trenne orsaker som bevekt Bircenserne, att sedan Hufvud-Staden var förstörd förena sig med Innevånarna till uppbyggande af det nya Sigtuna, af hvilka en var, att detta Ställe var säkert för Fiendens Anfall, i anseende til Almar Stäks Slott, som redan länge varit et starkt beskydd åt Sigtuna, Upsala och flere kring Mälaren liggande Ställen. Det torde likväl vara ovisst, huruvida detta Slott lämnat något beskydd at Sigtuna, då det flere gånger belägrades, som Hadorph påstår; Dock kan man haraf draga den Slutsatts, att detta Slott redan i gamla tider varit befäst. Den namnkunnige Dalin då han beskriver Uplands tilstånd under Ingiald Illrådas tid, räknar Stäkes Slott ibland denna tidens Fästningar. Af alla dessa anledningar kan man sluta, at detta Slott varit i välmagt redan, innan det gamla Sigtuna förstördes. Det nya Sigtuna, hvilket, likasom Phoenix ur Askan, småningom under Olof Skottkonungs och hans Efterträdares tid, åter upväxte efter den grufligaste förstöring, började at med mycket arbete befästas, men blef ännu en gång, olyckligtvis så förstörd, att den nu, undan-tagandes någre Teckn af dess fordna Värdighet, icke har något att hedra sig af:

Men som dess Öden har någon gemenskap med denna Beskrifning, skola vi litet vidlyftigare tala härom. Estherne, Carelerne, Curlänningarne och somlige påstå äfven Moscoviterne och andra Grannar, förenade sig att föröda Sigtuna och Stäkes Slott. Förmådder härtil mäst af den orsak Örnhjelm omtalar, neml:n

"att Påfven Alexander befallte de Nordiska Magterna att med vapen omvända de otrogna til Christna."

Detta krig lämnade Kong Carl åt sin Efterträdare, sedan han tilsatt 2-ne Biskoppar til Folkets omvändandes. Men ehuru dessa vilda Människor icke visade sig lydige Biskopparnes och Munkarnes Förmaningar, måste de ändå slutligen lägga sina Hufvuden och Skuldror under oket. Som Eric Olofson kalladt dessa Folkslag för hedningar och berättar att Sigtuna var upbrändt af Hedningar, har det gifvit Johan Scheffer anledning att skrifva, det Landt Folket var mycket okunnigt och blinda i Kännedom om Gud; Men att dömma efter hvad andra Historie Skrifvare säga, och däraf att Munkar och Präster tillsattes öfver allt på Landet, bör man tro att det icke var många som nekade Christum.

Dessutom visar Eric ganska tydligt hvilka han mena med Hedningar, då han säger att Sigtuna brändes af Carelerne och Ruthenerne som lågo på försåt emellan Klipporne. Äfven skedde ett Anfall på Agnefit af Barbarer som kommo från Östra Sidan af Östersjön, och hvilka i första anfallet förstörde det väl befästa Almar Stäks Slott, sedan de mördadt Ärke Biskop Johan, som var på en Landtgård icke långt från Slottet. De upbrände och förstörde sedan Sigtuna och flere derikring liggande Ställen. Knut, som den tiden regerade i Sverige och Birger Jarl ehuru slagne af dessa Stråtröfvares hastighet i början, tvungo dem likväl, sedan de fatt samla en liten Magt, at gå tillbaka. Ryktet bekräftar att en Armée som samlat sig, ville afskära dem Vägen, då de på flykten skulle komma til Stäket; men då de fingo veta detta, lämnade de den Vägen de begynt och begåfvo sig till Lilla Stäket, där et litet Näs så godt som förenar ön med fasta Landet; öfver hvilket de gingo och på detta undankommo den öfverhängande faran, hvilket i anseende till Ställets Natur och Belägenhet synes alt för troligt. Af alt detta synes ganska tydligt att en Fästning existerat vid Almar Stäk ungefär vid samma tid som Sigtuna var i flor. Om året då den förstördes är stridighet emellan Historie Skrifvare; somlige tro 1187. andra 1188. Det är således mycket mindre underligt at det är Tvist om Dag och Månad, ty somlige tro at det var den 14. Aug: andre d. 14. Julii, då Ärke Biskop Johan äfven blef mördad.

Fastän sjelfva Slottet nu var förstördt, innehades Stället likaväl af Ärke Biskoppens Arfvingar, til dess Råds Herren Carl Christersson och dess Fru Helena år 1328. Lämnade det genom Testamente til Munkarne i Sigtuna, hvilken gåfva Konung Magnus Smek 1345 befastade. Huru länge de innehade det, är osäkert, Men sedan blef det skyddadt af Konungarne under Namn af Upsala Öde och lagdt til Kongs Gårdarne . Under denna tiden upbygdes åter det förstörda Slottet, ehuru man icke kan upgifva hvad År dermed gjordes början. At det redan år 1398 var bygd och bebodt, synes af Råds Herrarnes Bref til Drottning Margaretha och Konung Eric af Pommern, angående Helsingland och Saxholm, hvilket var skrifvit i Almare Stäkes Borg. Att det ännu florerade år 1420. synes af Konung Erics Gåfvo Bref til Drottning Phlipa, samt af en beskrifning om Slotten i Svea och Göta Riken. Fördenskull fick detta Slott på denna tiden så mycken Namnkunnighet, at det länge kunnat varit nyttigt och äfven til beskydd för Staaten, om icke det händt detta, som de flästa andra, at det genom främmande Konungars och Ministrars Grymmhet, sluteligen blef fiendtligt och skadligt för Landets Invånare. Då Engelbertus Engelberti med Vapen skulle söka skydda en oskyldig Menighet, från det Konungliga Väldet och den Styrande Tyrannen, misströstade om Utgången, sedan han förlorat flere Fästningar, beslöt han, förr än han lämnade sig at Folket, att upbränna de få af Fäderneslandets Slott, han ännu hade kvar. På detta sätt förstördes Gripsholms och Östhammars Slott genom Brand; och Johan Kröpelin tände äfven Eld på Stäkes Slott på Konungens Befallning år 1434. **(d.)** Då det åter på detta sätt var förstördt, återlämnades Ägendomen åt sin gamla ägare.

Likväl i anseende til detta Ställets Behagligheter feck Ärke-Biskoppen Nicolaus Ragvaldi, Namnkunnig af mötet i Basel, begär dertil och arbetade så länge, till dess det blef lagdt under Upsala Ärke Säte; Hvarföre han på Riksdagen i Arboga 1440, **(e.)** begärde af Riks Föreståndaren Carl Knutsson, Biskopparne och Rådet, Rättighet at besitta detta Ställe, och till Fäderneslandets och Kyrkans Beskydd åter upbygga det förstörda Slottet; (Se Brevet N:o 1 pag.32.) Hvilket bekräftades 1442. af Konung Christopher och 1448 af Carl Knutsson. Fördenskull gjorde den Mäktiga Biskoppen, Almar Stäket til Hufvud-Säte för Kyrkans Gods, **(f.)** och under hvilket alla de andra lydte; och grundlade ett Slott, till hvars utförande, han tog. Medel, dels af Kyrkan och Prästerne, dels af hvad som var ämnadt til underhållande af Ärke Sätet. Han helgade det åt S:t Eric, af det skäl, att ingen mera skulle våga anfälla ett Slott, som var kalladt efter Landets Skydds Gud, och under detta Beskydd, anlades ett Stor-Verk, mera til Fädernelandets Skada än dess Försvar. Redan nalkades den olyckliga tiden, då Ärke Biskopparne i Upsala bödo til att sätta sig i högd med Konungarne; De stärkte och försvarade sin Magt genom upbygda Fästningar och sina Slotts förskansande. På detta sätt blef i Gestrikland och Walbo Församling Castellet Gaddaborg upbygdt af bemäldte Ärke biskop. Af hvad sagt är, synes mig att hvarken Stäke Slott eller Gård, innan denna Nicolai Ragvalds tid tilhört kyrkan, Hvarföre det är underligt at Jo-hannes Magnus kunnat skrifva:

"Genom denna Prelats drift, och sedan han anfördt gamla Rättigheter och bevisat dem inför Konungen och. Rådet, blef besittningen af Stäket fortsatt, så att det utan någon Tvist fullkomligt tilhörde Ärke Biskopen i Upsala, eller då den var Vacant, Dom-Capitlet. Denna Besittning har från uråldrige tider varit så bekräftad, att förr än man kunde kränka denna så lagligt innehade Egendom, skulle sjelfa Landets Lagar och all Rättvisa uphäfvas."

Det är äfven falskt, hvad han anför, att Stäket, alt sedan den Andre Ärke Biskopen Johans tid tillhört Kyrkan, emedan ägendomen tillhörde som vi sett Johan enskildt.

Ärke Biskopen borttrycktes af döden 1448. innan han fick fullända sitt Werk. Hans Efterträdare Johan Benedict til Sahlstad, tog denna om sorg: Han sträfvade tills han fick Slottet omgifvit med Vallar och Grafvar (**g.**), sedan 700 Marker Silfver voro tagne ifrån Upsala Kyrka til detta ändamål, oberäknadt andra medel, som Bref dat: Arnö 1451. utvisa, 1/8del af den Skatten som Påfveliga Legaten Marinus de Fregina samlat för Utdelta Syndernas förlåtelse, användes äfven til Upbyggande och Befästade af detta Slott, til hvilket, icke allenast konung Carl igenom flere Bref lämnat sitt Bifall, utan äfven Christian I. (Se Brefvet N:o 2. pag. 33.); Fördenskull skröt Ärke Biskoppen uti ett på Stäket utgifvit Bref af år 1465, at Slottet icke var upbygdt på Konungens eller Rikets bekostnad, utan på Kyrkans, och likasom påstod, att icke ens sjelfva Konungen däröfver hade någon Magt, utan ville han alldeles undandraga sig all skyldig Vördnad mot Konungen och liksom upresa och befästa detta Slott, för att lämna Beskydd åt sina djerfva Företag (**h.**) Vi hafva läst, at sjelfa Ärke Biskop Johan hyst det bittraste hat til Konung Carl Knutson, på hvars magt och. ära han afundades; Emedan då Han valdes til Konung, blef han fördragen framför Ärke Biskoppens Fader Benedict Johan Oxenstierna (**i.**). Hans hat ökades ännu mer genom en af Carl gifven Dom, om återlämnande af de Besittningar, som de förra Konungarnes omåtteliga Frikostighet skänkt åt Munkar och Prästerne. Fördenskull förlitad sig på sitt nya Slott och sitt Partis Magt, sedan han förgätit den tro han svurit Carl, företog Johan et Krig, i hvilket Carl öfvervunnen måste lämna Riket. Sedan han var undanrögd lämnades Styrelsen åt Danska Konungen Christian I, til både Ärke Biskoppens och Fäderneslandets Skada. Ty utan at Christian föga agtade Rikets Lagar och Stadgar, blef han en grymm Förföljare mot dem, som hjälpt honom på Trohnen; och sedan han fattat misstankar mot sjelfa Ärke Biskoppen, lät han föra honom i Dansk fångenskap, under föresatts att han aldrig skulle komma därifrån med Lifvet. Då han på detta sätt gjorde sig så förhatelig, blef han utdriven och Carl återkallad; Stäkes Slott, lämnades i förvar åt Christian och David Benedicti Söner, hvilka skulle gifva det åt Johan eller om han var död at Upsala Ärke Säte. Då Christian fick veta detta, anställde han et upror, och med Vapen intog Almar Stäke och Ärke Biskoppens Gård Sahlstad, som äfven då var befäst;

Men då han med alt detta våld icke kunde hindra at Carl åter blef antagen til Konung, försökte han at genom List vinna hvad han icke kunde få med Magt; i anseende hvartil han släppte Ärke Biskoppen Lös och gaf honom Stäkes Slott tillbakas (Se Brefvet N:o 3. pag. 34.). Han hoppades at han åter skulle väcka Oenighet i anseende til Svenskarnes olika meningar. Emellertid utvärkade Ärke Biskoppen, hvars Rofgirighet aldrig uphörde, och som nu ville taga sin skada igen för hvad han lidit i sin Fångenskap, at hela Stäkes Lägenhet och Upsala Stad, med alla derpå lagda Skatter, för evigt skulle läggas til Upsala ärke Säte. Omsider år 1467 gjorde Döden ett slut på dess Djerfhed.

Efter Johan blef Torde som var Prost i Lindköping på Carl Knutsons recommendation utvald til Ärke Biskop, och hvilken förutan den Ed, han gaf den 6. Julil 1468. måste i September samma år edeligen förbinda sig, at hålla Almar Stäk blott som tillhörigt Kyrkan, till dess han fått Påfvens bekräftelse på denna Syssla. Men denna kom aldrig, ty Ärke Biskoppen blef bannlyst och Jacob Ulf., som då satt i Romerska Rådet, utverkade så mycket, att han af

Påfven blef utnämnd till Ärke Biskop, i Upsala, och skulle hans Vælde börjas med år 1469. Emellan denne och Sten Sture den Äldre var i början så mycken Vänskap, att då Christian I. åter började Krig, gjorde han Sturen mycken hjälp och reste från Upsala för att innestänga Danskarne vid Stäket och hindra dem från, att komma til Stockholm (**k.**); Men sedan blef sådant hat dem emellan, att Ärke Biskoppen hade den Plan, att taga Styrelsen ur Sten Stures Händer och uppsätta Danska Konungen Johan på Trohn; Men Sten biträdd af alla rätt tänkande Medborgare, beslöt att bibehålla sin Värdighet och Magt mot alla försök.. Han förde Biskoppen i Lindköping fången; och inspärrade under en stor belägring Ärke Biskoppen, Svante Sture och några andra af samma Parti, som voro samlade på Stäkes Slott, för att rådgöra om Medlen til Johans upstigande på Trohn; Han upbrände Ärke Biskops Huset, och genom flere sådane.lyckligt utförde saker, böd han til at leda sina fiender til bättre tankesätt; Likväl förmådde Ärke Biskoppen, att, då Sten uphörde med belägringen, måste han öfvervunnen i en Drabbning, lämna Riket åt Johan (**I**) Men Sturen hämnades på Jacobs trolöshet och fick honom inspärrad på Almar Stäk, tillika med de öfrige Johans anhängare, sedan Johan blef utdrifven ur sitt Rike Danne-mark; då han hade honom helt och hållit i sin Magt, om icke Fred mellankommit.

Den Händelsen nåkades, som skulle bereda de Uproriskes undergång, hvilka likasom haft sitt tilhåll och försvar på Stäkes Slott. Då Jacob Ulf redan var gammal och icke hade nog krafter att förestå sin tienst, lämnade han den, på Sten Sture den Yngres Befallning och med Påfvens tillstånd at Gustaf Trolle en af Fosterlandets sämsta Medborgare och Skapad till dess förtryckande. Ty så snart han undfick Ärke Biskops Världigheten, på det högsta otacksam mot Sten Stures godhet, fattade han ett bittert hat till honom, för det att han blef utnämnd til Riks-Föreståndare framför hans Far Eric Trolle; och ehuru han bemöttes med mycken agtning af Sturen, satte han sig dock på det djerfvaste up emot dess Mänsklighet. Men som Sten trodde medelst sin Foglighet att kunna öfvervinna Ärke-Biskoppens häftiga Sinnelag, kallade han honom til Riksdagen i Telge 1515, för att han med Ed måtte förbinda sig, att i agttaga gamla Lagarrie, och för att få rådgöra med honom, om det Allmänna bästa ,i anseende til et krig med Ryssland. Men han som tänkte på ingen ting mindre än Fäderneslandets gagn, uragtlät icke allenast Sturens kallelse, utan mot Påfvens förbud och mångas råd, beslöt han på Almare Stäk i förbund med några som älskade mera det nya och vådeliga än det gamla och säkra, att högsta Magten i Sverige, tillika med alla Slott skulle lämnas åt Danska Konungen Christian II.

Han försedde äfven sitt Slott med Krigsfolk och proviant, på det han med så mycken mera Säkerhet, kunde betäcka sig med det inkallade Danska Folket. Då Sten blef underrättad om dessa förhatliga företag, ansåg han lindriga Medel icke mera böra nyttjas, utan lät fångsla Fadren Eric Trolle och belägra Stäket. Han beramade tillika en Riksdag i Arboga til den 6:te Januarii 1517. på hvilken med allmänt Bifall, beslöts, att Gustaf skulle afklädas Ärke Biskops Världigheten, och Stäkes Slott, som alltid varit Riket til Skada, aldeles i Grund förstöras. Likväl kunde Ärke-Biskoppens enträgna hat, genom denna Stränghet icke mindska, utan han undvek alla Fredsförslag, til dess Christian som med en Flotta kom til Stockholm att frälsa Gustaf, blef med mycken förlust å Danska Sidan tillbaka drifven af Sten. Då, sedan han förlorat detta hopp, började han att tänka på att upgifva Slottet åt Sten, likväl med Vilkor at det skulle honom tillåtas, att utan fara framledes förestå sin tienst. Men, då efter många Mord och Anställningar mot Fädernelandet, Ständerne åter voro förskansade i Stockholm, att

afgöra om dessa Saker, beslöts på nytt i Gustafs närvaro den 23. November 1517. att Slottet skulle förstöras. Icke heller dröjde Sten att verkställa hvad som beslöts, utan lät han angripa Slottet med en sådan häftighet; att Ärke Biskoppen mot sin vilja måste lämna det. Det var knapt kommit i Stens händer, förr än det förstördes och påtändes på alla Sidor, under en sådan Glädje af Menigheten, att de med möda afhöllos från, att mörda sjelfva Ärke Biskoppen.

Det berättas att han, en Natt för att undvika Folkets raseri flytt till en liten Holme bredvid Slottet, som derföre kallas Biskops-Holmen; Om detta är sant eller icke, är svårt att afgöra. Sedan Gustaf fördenskull förlorat både Arke-Biskops Världigheten och Slottet, blef han, på det att allt tillfälle till Uppror honom måtte fråntagas, innestängd på Upsala Slott. Dem allmänna Säkerheten kunde inte heller på något annat vis uphjelpas ur den villervalla i hvilken allting var. Men sedan RiksFöreståndaren blef slagen vid Bogesund, hade Gustaf knapt framkommit ur sitt gömmställe, förr än han så mycket starkare började hämnas den Vanheder han lidit. Han gaf sig nu helt och hållet åt Christian, hvilken sedan han lofvat at allt som rörde Ärke Biskoppens Sak, skulle glömmas, tog sitt Inträde i Stockholms Slott, som då lämnades honom af Stens Enka Christina. Men den som snart derefter skulle utgjuta så mycken Blod, frågande föga efter en Men-Ed; Han återgaf icke allenast Gustaf sin förra Världighet, utan framskaffande äfven Bref från Påfven Leo X. i hvilka Sten Sture, dess Cantzler Jacob Petri Sunnanväder och alla dem, som beslutat Almar Stäkes Slotts förstörande, dömdes som Upproriske emot Apostoliska Sätet, Rikets Primat och Kyrkan, att förföljas med Eld och Svärd, och pålade dem dessutom en Plikt af 70,000 Ducater. Då Christian blef Verkställare af dessa grymma Bref; började han den 8 November 1520. ett grufveligt Spektakel med att mörda, halshugga och förgöra Höga och Låga, Små och Stora, Gamla och Unga, hvilket många Historie Skribenter redan berättadt; och som icke hör hit att uprepa. Men Gustaf Trolle hvilken Christian nyttjade både til Anklagare och Domare vid detta tillfälle, arbetade äfven med mycken ifver på, att återfå hvad han förlorat, då hans Slott blef förstördt; Legaten Johannes Arciboldus och sjelfve Påfven Gregorius hade också upmanat Riks Ständerne, att de skulle återskänka Ärke Biskoppen både Friheten och förra Utseendet af hans Slott, Men Svenskarne kunde hvarken med Böner eller Hot förmås, att åter upsätta det Skrämm-Medel, utom hvars förstörande de aldrig voro säkra för Försåt. Denna Riks Ständernas Dom skall haft den kraft, att 2 Secler derefter, då ännu sjelfva Stället vittnade om de fordna Mäktigas Olyckliga djerfhed, befalle Carl XI. att hvad som Sten Sture eller Tiden ännu lämnat öfrigt af Slottet, skulle förstöras och Jorden jämnas; En enda Källare undantagen, Man vet icke hvad Skäl.

Efterlämningarne af denna förskräckliga Byggnad, blifver i Sanning ett bevis för Efterverlden, huru alla Försök, att bryta den Trohet man är skyldig den Lagligt Regerande, hafva Olyckeliga Följder, =m icke Syftermålet är Det Allmännas Bästa och Guds Ara.

2. Trenne stadfästelse-Brev derå

Brefvet N:o 1.

Wi Bencht i Linköpingh, Sven i Scarum, Thomas i Strengnäs, Olaffve i Vesteraars i Laurentzs i Vexiö med Guds nadh Biskopa. Karl Knudsson Marsk och Rikesins Forstandare i Sverige, Laurents Ulfsson, Benkt Stensson, Boo Stensson, Göstaff Algotsson Riddara; Benkt Jonsson Lagman i Uplandh, Niclis Jönsson, Karl Orms-son, Matthias Ödgissasson Laghman i Sudermannalandh, Greghers Magnusson, Aringist Niclisson, Boo Knutsson, Raghvald Puke, Joan Gädda, Otthe Ulfsson, Birger Trulle, Göstaf Laurentsson, Arwidh Swan Lagman i Tii Häradh, Claves Platha; Olaff Jönsson, Göstaff Ulfsson, Göstaff Sture, Steen Pedersson och Benkt Gylta Lagman i Vestergöthlandh oc flere andre Rikesins Rådth oc Men, nu här samladhe i Arbughae. Görom witterlighet med thesso wara öppna breffve, at nu i dagh wi samladhe warom her i Arbughum om Rikesins ärende, taladhe til oss wärdugaste Fader med Gudh Herre Erche Biskop Niclis i Upsala, oc sporde om han matthe Kronona räntho oc affgäld oskaddom skifftha til sik Almarästak ther Slottet war bygd oppa, med them tillaghom oc eeghodelom som ther til haffwa lighat, swa ath han oppa Upsala Domkyrkio wegna gaffve jord för jord, räntho mot räntho, lika mot lika, hwat räntho eller aflgeldh thet kunde hellst wara, å hwem hon tilhörde Fribornom Mannom eller Skattebondom, när han thera godhvilja ther til kunde faa. Tha kunnom wi ther ej rätthare til svara efter Rikesins Laghbok, uthan at thet matthe wäl wara hvar ellers Kronona Skatter ther med ej minskadhe oc andre äghande. lotho sik nöghia. Serdelis förthy, at det ei är och aldhre war Konungs Upsala Ödhe utan war med overwaldh threngt them aff, som thet atthe, oc nu sidan Konung Erik looth thet sialffviljandes bränna, tha kändhis hvar widh sith. Thy haffvom wi alla med endräkt oc samtyckio oppå meera Rikesins, wegna oc epter. Sweriges Laghum unt oc tillathit samtyckt oc fulbordhat at forenefnde Wärdughe ffader Erchebiskop Niclis, uppa Upsala Domkyrkio wegna, maa, med lika och äro, lösa och skipta til sik forenemda Almarästak med allom tillaghom i wato och thorro, hwat namn thet helst nempnas kan, war Kronan faar fult för fult i sinom skat oc andre äghande latha sik noghia som foreskreffvat staar. Och gifvom honum oc hans efterkommandhom Erkebiskopum i Upsalom loft oc samtyckio aff Rikesins wegna naar han swa giort hafwer som forskrefwat är, at han oc the mogho thet friit oc ohindrat, haffva bruka behalda oc byggia som honum oc them bäst täkkis, med muur oc träbyggning til slott eller gaardh som honum oc them, oc Dom Kirkone kan bäst til nytto komma, mest förthy at Erchebiskopin wardher optast til Herrdaga kallad-her oc ther sither han Konungenom oc Rikino pest tilhanda badhe til Landh oc vatn, oc rna thess yttermera vara Rikeno oc Kirkone til nytto. Til thess mera wisso oc högre förvarringh lathom wi med vitskap hengia. Rikesins Incigle med wahrom eghnom for thetta breff, som foriffvat och giffvat är i forsraeffna Arbughae Årom epter Guds byrdh Tusande Fyrahundrade oppa fyrtiende aarith nesta manadhen epter Sancti Michaelis dagh.

Brefvet N:o 2.

Konung Christierns I. Confirmation på Almar Stäks Slott, och alla thess tillhörige Gods, och tär å förra gifna Bref för Erke Biskop Jöns och hans Efterkommande:

Wy Cristiern med Guds nade Sveriges, Danmarks, Noriges, Göther och Wendes Konung, Grefve i Oldenburg och Delmenhorst, Giöre witterligit med thetta bref, at for den tro oc wälwilliga tieneste, then wi idkeliga befunnit hafvom, oc än dageliga befinna af oss älskeliga wärdugh Fader Erkebiskopen Jöns i Uppsala, ty hafvom wy af wår synderliga gunst oc nade, undt oc tillatit, och unnom och tillatom, at han epter sin egen wilja, af wår oc kronona Län, som han nu af oss i wärjo hafver eller än här epter få kan, mage förbättra hans Biskopsbordsens, oc then helge Kyrkios i Upsala Slott, Almar Stäk i sin byggning eller i hvad måtto han thet giöra kan, sva at hvarske wy, wåra arfvingar, eller efterkommande Konunga i Sverige, eller några andra schola ther för hafva någon rätt på Kronona wägna til förorda Almar Stäk, eller något tilltaal til föreskrefne Wärdug Fadher Erke Biskop Jöns eller hans efterkommande Erkebiskopar i Upsala i några måtto. Och stadfästom samtyckiom och fullbordom wy med thetta vort bref all de bref och bewisning som Upsala Domkyrko och Erkebiskops bordet ther sammastädes hafva på förenämnde Almar Stäk och alla de tillagor oc ägodela som ther under liggia i hvarjo the hälst vara kunna, datum Upsaliae 6 die mens Februar, Anno M.C.D.L.V.I.I.I.

L:S:

Brefvet N:o 3.

Konung Christiern befaller Herr Gustaf Carlsson att restiuera Erkebiskop Jöns, Stäkes Slott, hvarpå Slottslofven honom af Konungen anförtrodd var:

Wy Christiern med Guds nad Sveriges, Danmarks oc Norriges, Wändes oc Göters Konung, Hertugh i Slessvik, Grefve i Hollsten, Stormarn, Oldenburg oc Delmenhorst hälsom idher Herr Gustaf Carlsson Riddare wår älskelige man och raadh kiärliga med Guds oc var nadh. Kiäre Herr Gustaf efter det Stäket som wy idher i Slottslost antwardet hafva, at halla til worom hand hörer then helga Kiyrkio till, bidie wy ider och vele, att i antvarde thet igen Woordugh Fadher Erkebiskop Jöns i Upsala oc lade thet ingalund. När i thet giort hafven the lade wy ider oc idra arfvinga quitto oc löse för alt yttermera tilltal af oss oc alla andra uppa wåra wägna om förskrefne Slots lof i nagre made. In cujus testimonium evidentessinum secreto nostri regali prescripte fecimus muniri datum in Castro Haffniense die circumcisionis Domini Anno M.C.D.L.X.V.

3. Berättelse om Almare Stäk utur Sviogothia Munita, pag.6.

Almar Stäke belägit i Upland och Bro Härad vid Segelleden emellan Upsala och Stockholm vid tre mil ifrån den sednare nämnda Staden.

Thet kallas gemenligen Stäket; men ock uti gamla Skrifter Almar Stäket och jembäl Biskops-Stäket, til en skilnad ifrå Herra eller Baggar-Stäket vid Bo Herre Gård o Wermdö-Sochn, hvarifrån icke långt ligger Åle-Stäket som thenna tiden, år 17743. någorlunda befastes. Thetta Almar eller Almare-Stäke hafver varit ifrå the äldsta tider en Fästning, belägen, på en Holma eller Ö uti Mälaren, och Cronone eller Konungarna tilhörig, på hvilken then Andre Archi Biskopen i Upsala Johannes blef af the Hedniske Estländare. (thet är Finnar och Careler, eller andra som Öster ut bodde och med sina Röfvare-Fartyg inföllo som tidigast i Mälaren) then 13 Augusti år 1187 ihjälslagen.

Ännu år 1420 var thet ett Crono-Slott, såsom kan ses af Konung Eriks Pomerani Morgongåfvo-Bref till hans Drottning Philippa. Thet blef ock af samma Konung uti hans Jordabok upräknadt ibland Swea-och Götha-Rikers Slott. Therföre befalte thenna Konung Eric år 1434. att hans eget Folk skulle sätta Eld påStäkes-hus, på thet the Svenske under Engelbrechts anförande icke måtte göra sig theraf Mästare. War altså Slottet eller Fästningen Cronones, fast Godset med thes tilägor hörde en del til Sigtuna-Kloster alt ifrån Konung Knut Erikssons tid, så the år 1208. therunder af Herr Carl Christersson blefvo Testamenterade; en del ock under Adelige Familier. men år 1440 fick Archibiskopen Nicolais Ragvaldi, på mötet i Arboga af Riksens Råd och Ständer tillåtelse, at för sig och sina Efterträdare byta til sig Almare Stäke, Nota Bene, ther Slottet förut hade varit, och thet å nyo upbygga til ett Slott. På hvilken tillåtelse Skrift Konung Christoffer Lodosiae (uti Staden Lödese i Väster Götland) år 1442. die S:t Georgii, och Konung Carl Knutsson d: 14. Junis år 1448. gåfvo sina Stadfästelse-Bref. Lade altså Archie Biskop Nils å nyo Grundvalen til Almar Stäkes Slott, som så hade legat i Ödesmål öfver 14 år. Han fortsatte Byggnaden med Domkyrkions, Biskopsbordets och Prästerskapets Medel och tilhjelp, och gjorde thet både mycket starkt, högt och anseenligt, gifvandes thy namn af Sanct Erics Slott, på thet icke någor motte våga sig at gripa thet an, som hade Namn af Sweriges Patron. Thenna Archiebiskopens Efterträdade Mag: Johannes Benedicti, en Oxelstierna af Sahlestad, tog år 1451 af Upsala Domkyrkio Sjuhundrade Marker i Penningar och Verzedlar til at thermed fullborda thetta Slottets Befästning, och fick år 1465 vid Kyndel-Messotiden af Cronan Stäkes-Län under Stäkes Slott, til Archiebiskops bordets och Domkyrkions Egendom. I förtröstan på thetta fasta Slott, växte så modet på thenna och the följande Archibiskopar, at the Fäderneslandet til en obotelig skada, bekymmer och oro, satte sig up emot landets högsta Öfverhet och indrogo i Riket främmande Herrskap, Förthenskull beslöto Riksens Ständer på herra-mötet i Stockholm allmänneligen år 1517 den 23 November, att Biskops-Stäkets Slott skulle, såsom ett högst skadeligit Hus i grund nederrivas. Hvilket ock skedde utan fördröjande samma höst. men Påfven Leo, then Tionde af thet Namnet, satte förthenskul, och för Archibiskopens Gustaf Trolles fängslande hela Swea och Götha Rike i band, och sakfälte Ständerna til Hundrade Tusende Ducaters böter. Hvilken svåra Doms execution Konung Christiern Tyranen tog sig före at verkställa medelst thet hiskeliga Blodbadet i Stockholm dagen efter sin Kröning uti Novembri år 1520. Ifrån then tiden hafver Almar eller Biskops-Stäkets Slott varit intil thenna dag en Stenhög, som, til wedermäle om thes förra Glans, anseende, styrka och storlek, ligger Öst-Söder ifrå färjostaden. Dock hålles ännu therunder vid macht en enda Källare, af the monga, som ther fordom hafva varit.

Fotnoter – i denna version placerade i slutet

a.) Palmskjöld de Uplandia: Stäket berättas hafva detta Namnet af den under stora Bron, ther farten är til Upsala, löpande Strömmen, som kallas Stäke, och den nedanföre stora Backen på andra Sidan löpande Strömmen, kallad Lilla Stäke, varandes ock detta Namnet Stäke merendels här i Sverige brukeligit, på de Ställen deräst sådana Strömmar framlöpa, såsom til Exempel på andra sidan om Stockholm, den vägen åt Dalerön, hvarest den i Bagge fjärden löpande Strömmen jämväl kallas Stäke, och Gården dervid Baggas Stäk.

b.) Baggas Stäk och Baggas Fjärd, hafva bägge sitt namn af en Svensk Adelsman Jacob Bagge, som var inkommen här i Sverige ifrån Norrige.

c.) Palmskiöld: Bro socken eljest västra Bro kallad i Upland, uti Bro Härad, har, it Namn af den stora Jordhögen som är där ännu i dag vid kyrkan, där Asur ligger begrafven. De Byar, som af våra Förfäder blifvit kallade Bro, Broby hafva intet det Namnet derföre at de kunna vara belägna vid någon Å, hvaröfver finns en Träbro, utan at dervid eller i nejden äro stora Begravningshögar. Det finner man af denna ort, såsom ock af Byen Broby vid Nyqvarns Å, där Byen ligger långt ifrån Landsvägs broen, men på dess åkergjärde finnes tvänne stora Jordhögar, äfven vid Broby i Börje Sochn, samt Bro i Täby Sochn. Vid ingången af Bro Kyrkas Vapnhus på högra Sidan i Muren finnes en Runsten med dessa ord: Gialug Hulmgis tutir, sustir Sugrudarauk दौरa Gaus, aun lit gearae bruthesi, auk raisa starn dina eftir Wikinga varurdur mid Gaeti; Gud jalpi ansau antuk salu. Högen som på denna Sten kallas Bro ligger straxt vid Kyrkan, och är troligt at Stenen fordom varit oprester uppå, eller straxt vid Sjelfva Högen, men sedermera då Wapn Huset bygdes, satter uti muren, efter som på Stenen också står at Gialug Hulmgis dotter Håkan Jarls sons Asurs fru, låtit gjöra högen och upresa Sten efter sin herre och man, med orden Bro geara (Bro gjöra) förstås hela Jordhögen och särdeles underbyggningen. Bro Sochn är fördenskull så mycket som Hög Sochn.

d.) Hvitfelds Chrönika:

Hans Kröpelin räddis för sina Granna,
Stäkit lot han bemanna
Tha raeddis konungen i thet sinne
At de Svenska skulle Slättet vinne
Han lot kalla Hans til sik
Ok sagde, sva tycker mik
Bättre Låte vi Stäket sjelfve brinne
Än de Svenske det af oss vinne.
Gnistan sände Hans tha
Budit til dem a Stäkit laa
Han böd draga af i samme stund
Och bränna Slättet neder i grund
Sva månde Nyperts gjöra
Och lot alt til Stockholm föra
S:t Martins natt han Slättet brände
Och tädan til stockholm vände.

e.) Arrild Hvitfelds Chrönika: Åhr 1440. d. 3. Octobris, hafva Riksföreståndare, Biskoppar, Råd och Adel uppå Riksdagen i Arboga bevilljat Arche biskop Nils i Upsala, och alla Hans Efterkommande, att tillbyta sig alla de Gods, som lågo när vid Stäket, ehvad de voro Cronogods eller andra Gods, allenast han gofve så goda Gods igien. Han skulle och upbyggia ther et Slott igien, i stället för det som konung Eric sjelfvilligt hade förbränt. Konung Eric säges dher med wåld hafva tagit detta Almar Stäk ifrån rättom ägandom, och sjelfv afbränt Slättet som han ther bygt.

f.) Hagelberg: Åhr, 1440 näste Lögerdag efter S: Michaelis dag, å rättom Tingsdag och Tingsstad gjorde beskedeliga Män Jonis i Glia oc Laurents i Ändistom ett vitterligt jordaskipte med värdugom Fader i Gudi Ärchi Biskop Niclis i Upsala. J sva måtto at Jonis Glia och Laurents i Ändistom för det de uplåto honom 3 öresland jord i Almar Stäk och öfra bynom, och en half mark land jord i Almar Stäk och ytra bynom, med åkrom, ångiom, quarnaströmen och Fiskeströmen, och allom tillagogom, fingo igen 5 öresland jord i Bagarom, i Sollentuna Sochn, och 8 örtugaland jord i Rinkeby och Loghö Sochn. Hvarpå Häradshöfdingen i Sollentuna härad Harald Birgerson gaf Fasta samma ahr.

Åhr 1441. Comfirmerade Göstav Amundsson Sture det Byte som hans Saliga Moder, Fru Kerstin giort med Ärchi Biskop Nils om Stäket och Färjostaden med alla dess tillhörigheter.

Ahr 1442. d:20 April tilbyter sig Arche Biskop Nils, af Birger Pettersson Praebendato och Jöns Pedersson präst i Westeråhs, och deras Moder 16 örtugaland i Almar Stäk med alla tillagor för 10 öresland jord i Fasta Bergom och Schevige Sochn och Tuhundra Härad.

Åhr 1443. uppå Sylvesters dag, uplåter Riddaren Gostaf Sture Ärche Biskop Nils et halft mark land jord o öfra, och en half mark land i nedra Bynom i Almar Stäk med alla tillagor för 9 öres land jord i Karlaby och Täby Sochn, samt 10 öresland i Vigby och Husaby Nordsund Sochn belägne och dertil med 42. Marker Stockholms mynt.

Ahr 1444. den 1 May, säljer Hustru Sigrid Ärche Biskop Nils all sin rättighet uti Hufvud Strömen och Skepsleden vid Stäket för 40 Marker Svenska Pengar. Arche Biskop Nils gifver Riddaren Knut Stenson, Säby i Wekholms Sochn och Trögs Härad, det Riddarens Syster Margareta Stensdotter för Själagift förr gifvit hade och får deremot igien Horsssgjärde liggande under Almar Stäk.

g.) Hadorph:
Erkebiscopin lot Stäkit planka och grafva
The pipade och drucko nätter och daga
At the i swadana måtte gläddis thäre
Thet motte Konung Carl tyckia illa wara
Han mente them mäst sik at hielpa
The villen togh sva sviikelika sielpa.

h.) Anonymus: La Forteresse de Steque avoit donne lieu å l'entrée des Danois en Svede et sous les Archeveques d'Upsal avoit toujours fervi de retraite aux Rebelles. Hist: des Revol: de Svede p:66.

Palmskiöld anför et Bref til bevis på Biskopparnes magt:

P: S: Ar Herr Secreteraren kunnigt thet prodigeusa Samtalet som fordom skall vid Almar Stäket emellan en Erke Biskop och dels Fiskare, i det då Fiskaren en gång till Lands kommit med sin Båth, och ibland andra Fiskar fått en Lax, skal han skämtevis således rimat:

Lax Lax lerbak,

Intet kommer du på Biskoppens fath.

Biskoppen som stådt i Fönstret, hörandes dessa ord, skall hafva svarat:

Så svär jag vid min Biskopps Hatt

Att du skall sitta i Tornet i natt.

Fiskaren tagit väl illa vid sig, när han förmärkte att Biskoppen sådant hans rim hört, nappade doch mod, och svarade:

Så svär jag vid min Tröja grå,

Att jag straxt rymmer här ifrå.
hvarmed han sprungit i Båten, och lyckligen undkommit. Detta finner jag för långliga tider annoterad på en pappers lapp, ibland mina handlingar; undrar hvad det må varit för en Erke Biskop, emedan han straxt derpå mist (som säges) sitt ämbete. Samma Stäke Slott, hvarest Erke Biskopparne oftast Residerade, menar jag ej förr varit bygt än af Nicolas Ragvaldi vid pass A:o 1440. Johannes Benedicti var fuller en tid af med sitt Erke Biskops döme, och Jacobus Ulphonis resignerade det godvilligt til sin Skyldeman Gustaf Trolle; thenne samma var intet länge i roo, men den förra satt vid Embetet (ej fullor) en 40 åhr.

i.) Chron: Rhythmie:

The Electus annit ther til daga
At Svenske wille Marskin til Konung hafva,
Han stod ther emot hvat han gatt
Ok haffde til Marskin mycket haat
At hans Fader then macht umgik
Strax aff husit skynde han sik
Ok til Stäkit, ther bleff han
Til thes thet väl til ända kom.

k.) Chron: Rythmie:

Mädan drager Konung Christiern til Stockholm igen
Vid Stäket fick han et stort mehn
Thet var honom til ingen fromma
Han ej kunde med Skipp ther gynom komma
Ty kom han i större vanda
Ty han måtte der stiga til landa
Och månede han ta illa låta
Thet han skulle öfvergifva Skipp och Båta.

l.) Chron: Rythmie:

Mycket folk blef slagit vid Rotabro,
Thet vålde at Herrar voro mig otro.